

УДК 334.72 (477)

ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ДІЄВОЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

КРИШТОФ Н., аспірант Національної академії державного управління при Президентові України

Україна розбудовує національну економіку на ринкових засадах, впроваджуючи сучасний прогресивний досвід щодо сприяння розвитку малого та середнього підприємництва, в якому зайнята майже половина працюючого населення. Згідно з аналізом *European business* кількісний стан розвитку малого підприємництва в Україні знаходиться на рівні Євросоюзу.

У демократичних країнах світу мале та середнє підприємництво визнається одним із головних чинників політичної та соціальної стабільності суспільства. Європейська хартія малого бізнесу визнає, що мале підприємництво – це кістяк економіки ЄС, ключове джерело робочих місць та інкубатор бізнес-ідей, отже намагання ЄС побудувати нову економіку (за положеннями хартії) будуть успішними лише тоді, коли мале підприємництво перебуватиме у фокусі уваги як держави, так і всього суспільства [1].

16 лютого 2009 р. Прем'єр-міністр України та Віце-президент Єврокомісії Г. Ферхойген підписали Декларацію про встановлення співробітництва між урядом і ЄК щодо політики у сфері розвитку малих і середніх підприємств. Декларація стала практичним втіленням реалізації Європейської хартії малих та середніх підприємств, до якої Україна приєдналась у липні 2008 р. Налагоджується практична робота між структурами ЄС і Держкомпідприємництва України. Необхідно проаналізувати існуючі проблеми розвитку підприємництва з урахуванням вступу нашої держави до Світової організації торгівлі і формування нових механізмів співпраці з ЄС. Проблеми інституційного та фінансового забезпечення розвитку підприємництва набувають в сучасних умовах нової актуальності. Інноваційно-інвестиційний підхід потребує системного аналізу підприємницького середовища й обґрунтованої системи державної політики сприяння розвитку підприємництва.

В "Акті малого бізнесу", затвердженому Конгресом США, проголошено, що збереження та розширення малого підприємництва є визначальним чинником економічного благополуччя громадян країни, отже, і національної безпеки США [3]. Таке важливе значення малого

підприємництва для політичної та соціальної стабільності демократичних суспільств обумовлюється тим, що воно виконує насамперед соціальні функції [4], а саме: створення додаткових робочих місць, зниження рівня безробіття, подолання бідності (розв'язання цих проблем є одною з найважливіших функцій держави); формування середнього класу, тобто такого прошарку населення, який готовий нести відповідальність за сталий розвиток країни (одне з головних завдань соціально-орієнтованого ринкового суспільства); створення та підтримання конкурентного середовища й обмеження монополізму великих підприємств (одна з головних цінностей для людини, бо надає громадянам-споживачам можливість вільного вибору товарів).

За часів незалежності України неодноразово проголошувалося, що розвиток малого підприємництва є одним із пріоритетів державної політики [5], [6]. Головна проблема, з якою стикається система державного управління в Україні – низька якість виконання державних рішень, невиконання або ж вибіркоче виконання національного законодавства (в першу чергу самими органами державної влади). Низька якість державного управління в Україні породжує проблеми, від яких потерпає мале підприємництво, а саме: відсутність чітко сформульованої та виконуваної державної політики у сфері підтримки малого підприємництва; підвищення адміністративних бар'єрів та надмірне втручання органів державної влади в діяльність суб'єктів малого підприємництва; корупція в органах державної влади, яка спонукає суб'єктів підприємництва до ведення діяльності в "тіньовій зоні".

Ці проблеми створюють непорозуміння та адміністративні перешкоди щодо розвитку малого підприємництва і, відповідно, гальмують розбудову демократії та громадянського суспільства в Україні, саме тому вся відповідальність за перешкоди повністю лежить на системі державного управління. За наявності несприятливих адміністративних умов його рушійною силою залишається лише підприємницький потенціал громадян України, які в існуючих умовах не чекають допомоги від держави, а творять свій добробут своїми руками, на власний розсуд і за рахунок власних ресурсів.

Визначальними принципами нової системи державного управління мають стати: демократизм і законність, доцільність та передбачуваність, прозорість та врахування громадської думки. Державна політика щодо малого підприємництва в сучасних умовах має будуватися на збереженні досягнутих результатів щодо кількісного стану розвитку малого та середнього підприємництва, поліпшенні їх якісного стану розвитку та забезпеченні досягнення вищого рівня.

Отже, можна визначити головні завдання державної політики щодо розвитку малого та середнього підприємництва:

- удосконалення системи захисту права власності;

- розробка Закону України про засади та механізм державної підтримки підприємств, який визначатиме чіткі та прозорі процедури надання державної допомоги згідно з принципами ринкової економіки та міжнародними нормами та зобов'язаннями України;
- забезпечення контролю за дотриманням органами державної влади та місцевого самоврядування під час розробки проектів нормативно-правових актів та процедур, визначених Законом України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності";
- забезпечення відповідальності посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування за недотримання вимог Закону України "Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності";
- розробка і впровадження механізму, який забезпечує гарантування прав орендарів та орендодавців, у тому числі під час інвестування ними в орендовані об'єкти;
- створення умов для діалогу між владою та підприємництвом та їх об'єднань у регуляторній діяльності;
- спрощення процедури започаткування та ведення господарської діяльності, в тому числі скорочення кількості дозволів, ліцензій та вдосконалення реалізації принципу "єдиного вікна";
- упорядкування процедур проведення перевірок суб'єктів господарювання;
- припинення планування надходжень від штрафів при складенні бюджетів усіх рівнів;
- прискорення переходу від обов'язкової сертифікації до оцінки відповідності, згідно з вимогами СОТ та ЄС, прискорення гармонізації національних стандартів із міжнародними та європейськими.

На сьогодні в Україні питання регіонального розвитку та регіональної політики є надзвичайно актуальними як у контексті зміцнення позитивних економічних тенденцій, так і щодо реалізації євроінтеграційного курсу нашої держави.

Становлення малого та середнього підприємництва в Україні відбувається одночасно зі становленням її незалежності та формуванням ринкових основ економіки. Темпи розвитку малого підприємництва в Україні є недостатніми для забезпечення виконання всього комплексу притаманних йому функцій в економічній системі держави. Темпи зростання кількості малих підприємств упродовж останніх років мали тенденцію до зниження. Аналіз регіональних аспектів малого підприємництва дозволяє зробити висновок, що сьогодні головними чинниками розвитку є відповідні нормативно-правове поле та інституційно-інфраструктурна база в регіонах. Подальший розвиток малого підпри-

емництва потребує формування і здійснення відповідної ефективної та гнучкої регіональної політики.

Регіональну політику сприяння розвитку малого підприємництва необхідно розглядати як один із найбільш пріоритетних напрямів діяльності місцевих органів влади щодо забезпечення динамічного соціально-економічного розвитку територій. Важливість урахування регіональних особливостей при виробленні політики підтримки підприємництва пов'язана з тим, що воно переважно зорієнтоване на місцеві ринки. Під регіональною політикою розвитку підприємництва слід розуміти, з одного боку, чітко опрацьовану в законодавчому аспекті практичну діяльність центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в усіх регіонах країни, спрямовану на створення необхідного комплексу умов розвитку підприємництва, а з іншого – соціально-економічні заходи, здійснювані на базі загальнодержавної політики, закріпленої у законодавстві самими регіонами для досягнення тих чи інших регіональних і місцевих цілей і завдань [10].

В Україні реалізується Національна програма сприяння розвитку малого підприємництва [5], в рамках якої розроблені й реалізуються відповідні регіональні програми. Метою Національної програми є створення належних умов для реалізації конституційного права на підприємницьку діяльність, а також підвищення добробуту громадян України шляхом залучення широких верств населення до такої діяльності. Основними напрямками реалізації Національної програми визначено: удосконалення нормативно-правової бази у сфері підприємницької діяльності; формування єдиної державної регуляторної політики у сфері підприємницької діяльності; активізацію фінансово-кредитної та інвестиційної підтримки малого підприємництва; сприяння створенню інфраструктури малого підприємництва; впровадження регіональної політики сприяння розвитку малого підприємництва. В Національній програмі зазначено, що основною умовою її реалізації є спрямування дій місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування на створення та підтримку сприятливого середовища для розвитку підприємництва як основного чинника структури регіональної економіки. Для цього необхідно впроваджувати дієві механізми взаємодії органів влади з громадськими організаціями підприємців на основі соціального партнерства, розробляти і реалізовувати регіональні та місцеві програми розвитку малого підприємництва. Взаємодія місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з підприємцями має забезпечуватися шляхом сприяння формуванню громадських колегій і координаційних рад з питань розвитку малого підприємництва та залучення до участі у формуванні та реалізації державної політики регіональних і галузевих об'єднань підприємців.

Досвід реалізації регіональних програм впродовж останніх років дав можливість виявити головні перешкоди в розвитку підприємництва на місцевому рівні та визначити найбільш продуктивні напрями діяльності місцевих органів влади з формування сприятливого підприємницького клімату на відповідних територіях [11]. До таких напрямів належить впорядкування нормативного регулювання підприємницької діяльності. Воно відбувається в рамках реалізації на місцях єдиної державної регуляторної політики і включає формування нормативно-правової бази у сфері підприємництва, перегляд чинних нормативних актів на відповідність вимогам ринкових відносин, усунення обмежень, що стримують розвиток підприємницької діяльності. Поширюється практика публічного обговорення проектів законодавчих і регуляторних актів на засіданнях регіональних і місцевих координаційних рад з питань регуляторної політики та розвитку підприємства із залученням підприємців і громадськості.

Важливу роль у реалізації державної регіональної політики сприяння розвитку малого підприємництва відіграє Український фонд підтримки підприємництва. За його ініціативою і безпосередньою участю покладено початок формуванню єдиної державної системи підтримки підприємництва.

Сприяння розвитку малого підприємництва та підприємницької активності населення повинно стати одним з пріоритетних напрямів діяльності місцевих органів влади з реалізації державної регіональної політики. До основних завдань регіональної політики підтримки малого підприємництва належать: забезпечення активної участі суб'єктів малого підприємництва у розв'язанні соціально-економічних проблем регіонів.

Збереження досягнутих результатів щодо кількісного стану розвитку малого підприємництва, в своїй основі базується на принципі не погіршення умов ведення господарської діяльності та на високому ступені інертності в ставленні громадян до дій державної влади. Ця складова державної політики щодо малого підприємництва має реалізовуватися на основі збереження існуючих норм спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва та обов'язкового проведення громадських обговорень. Друга складова – поліпшення якісного стану розвитку малого та середнього підприємства та забезпечення досягнення вищого рівня – базується на визнанні того, що розвиток підприємства є завданням національного розвитку і має вирішуватися всіма органами державної влади без винятку.

Розвиток та становлення національного малого підприємства не може бути автоматичним наслідком економічного зростання, лише виважена державна політика є запорукою сталого розвитку, однією зі складових якого є розвиток демократії і всебічно розвиненого громадянського суспільства.

За кількісними показниками стану розвитку малого підприємництва Україна досягла середнього рівня країн ЄС, але за якісними – вітчизняне мале підприємництво залишається на початковому рівні. Це визначає необхідність формування та реалізації нової державної політики щодо малого підприємництва.

Побудова в Україні соціально орієнтованої ринкової економіки європейського типу неможлива без підвищення підприємницької активності її громадян. Особливе місце в економічній системі держави і в житті суспільства відводиться малому підприємству. Це зумовлено тим, що мале та середнє підприємство є одним із провідних секторів ринкової економіки і значною мірою впливає на темпи економічного розвитку, структуру та якісну характеристику внутрішнього валового продукту, структурну перебудову економіки, характеризується швидкою окупністю витрат. Мале підприємство відіграє важливу роль у насиченні ринку споживчими товарами та послугами повсякденного попиту, реалізації інновацій, створенні додаткових робочих місць. Воно, як правило, має високу мобільність, формує новий соціальний прошарок підприємців-власників, сприяє послабленню монополізму, розвитку конкуренції [10].

Розвиток малого та середнього підприємництва в економіках перехідного типу розглядається як один із найважливіших факторів сприяння виходу з кризи, забезпечення економічного зростання та соціальної стабільності в суспільстві. Суб'єкти малого підприємництва створюються за будь-яких умов, не потребують значного фінансування та особливих зусиль з боку держави для свого розвитку, але роблять неоціненний внесок у розв'язання проблем трансформаційного, економічного та соціально-психологічного характеру [9].

Для створення сприятливих умов розвитку малого підприємництва місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування необхідно зосередити увагу на реалізації системи заходів регіональної політики сприяння розвитку малого підприємства.

У сфері регуляторної політики та вдосконалення нормативної бази: розроблення та прийняття регуляторних актів, спрямованих на поліпшення підприємницького середовища на відповідних територіях; обрахування економічного ефекту від впровадження нормативних актів; перегляд чинних нормативних актів щодо їхньої відповідності вимогам ринкової економіки та створення конкурентного середовища; залучення неурядових, громадських організацій та об'єднань підприємців для оцінки ефективності дії та аналізу наслідків впровадження регуляторних актів та нормативно-правових актів з питань підприємства.

У сфері фінансово-кредитної та інвестиційної підтримки малого підприємства: розроблення та реалізація цільових програм фінансо-

вої підтримки пріоритетних для регіону бізнес-проектів; розвиток мережі регіональних фондів підтримки підприємництва, кредитних спілок; залучення коштів іноземних кредитних ліній і міжнародної технічної допомоги для підтримки розвитку малого підприємництва; створення механізму залучення інвестицій у сектор малого підприємництва.

У сфері сприяння створенню інфраструктури розвитку малого підприємництва: сприяння передачі на пільгових умовах в оренду або у власність суб'єктам малого підприємництва не використаних, вільних виробничих площ, окремих приміщень, обладнання та іншого майна, створення банків даних відповідної інформації для забезпечення нею малих підприємств на постійній основі; створення в регіонах центрів "єдине вікно" щодо комплексного надання державних адміністративних послуг при започаткуванні підприємницької діяльності; створення інформаційної бази даних з питань законодавства, наявності потенційних клієнтів, конкурентного середовища, науково-технічних розробок тощо; запровадження освітніх програм для підприємців та широких верств населення; проведення семінарів, конференцій, "круглих столів" з проблем реалізації державної регуляторної політики та політики розвитку підприємництва; започаткування програм формування позитивного іміджу підприємця як ключової постаті ринкової економіки; сприяння організації та проведенню виставок, ярмарків продукції, виробленої суб'єктами малого підприємництва; підготовка та реалізація міждержавних програм співробітництва на двосторонній основі у галузі сприяння розвитку малого підприємництва. Важливими напрямками діяльності місцевих органів влади з розвитку малого підприємництва є залучення суб'єктів малого підприємництва до виконання регіональних державних замовлень; сприяння розвитку самозайнятості населення, відродженню народних промислів, розвитку підприємництва у сфері "зеленого" туризму; сприяння створенню в регіонах територіально-виробничих систем і надання необхідної організаційно-методичної допомоги; реалізація проектів залучення до малого підприємництва малозахищених верств населення.

Реалізація цих напрямів значною мірою сприятиме подальшому розвитку малого підприємництва як чинника ринкової трансформації економіки регіонів та основи зміцнення їхнього ресурсного потенціалу.

21 травня 2009 р. відбулося спеціальне засідання Кабінету Міністрів України з питань розгляду і затвердження антикризових заходів, спрямованих на підтримку розвитку підприємництва. Під час засідання було прийнято 27 законодавчих актів щодо підприємництва, поданих на розгляд Держкомпідприємництвом [12].

Уряд спростив систему реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, затвердив заходи щодо запровадження системи електронної державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб –

підприємців. Зокрема, згідно з заходами, Держкомпідприємництву, профільним міністерствам та відомствам до 1 жовтня доручено розробити та подати до Уряду законопроект, яким передбачити для запровадження зазначеної системи внесення відповідних змін до законів у сфері державної реєстрації суб'єктів господарювання та постановки їх на облік у законодавчо визначених органах влади, а також внести зміни до своїх нормативно-правових актів стосовно подання звітності в електронному вигляді з використанням електронного цифрового підпису. Запровадження такої системи забезпечить спрощення державної реєстрації суб'єктів господарювання та скорочення кількості реєстраційних та після реєстраційних процедур. Крім того, це суттєво зменшить бар'єри при започаткуванні підприємницької діяльності, підвищить якість надання адміністративних послуг у сфері державної реєстрації.

Уряд ввів мораторій до 2011 р. на проведення органами державного нагляду (контролю) планових і позапланових перевірок суб'єктів підприємницької діяльності. Мораторій поширюється на всі позапланові перевірки, крім тих випадків, коли про перевірку попросять самі підприємці, або за умови надходження скарги в органи держконтролю. Дія мораторію не стосується планових перевірок суб'єктів господарювання з високим ступенем ризику, а також перевірок дотримання податкового законодавства й відрахувань у бюджет. Згідно з постановою, у разі виявлення порушень у діяльності підприємців, контролюючі органи не накладатимуть відразу штрафні санкції, як це було досі, а робитимуть припис про усунення виявлених порушень упродовж 30 днів. Штраф стягуватиметься лише у разі не усунення порушення в зазначений строк. Це сприятиме підвищенню стабільності підприємницької діяльності.

Внесено зміни до постанови "Про встановлення порядку виготовлення бланків цінних паперів і документів суворого обліку". До переліку бланків документів суворого обліку занесено копії судових рішень. Це дозволить унеможливити підробку копій судових рішень, що, у свою чергу, забезпечить ефективний захист законних прав та інтересів громадян, а також усуне одну з найсуттєвіших перешкод у соціально-економічному розвитку країни – рейдерство.

Уряд України упорядкував видачу документів дозвільного характеру у сферах господарської діяльності. Відповідно до Постанови, видача документів дозвільного характеру місцевими дозвільними органами обов'язково здійснюється через дозвільні центри (так зване "єдине вікно"). Буде запроваджена електронна система контролю за обігом документів, поданих для отримання документів дозвільного характеру, а також контролю за своєчасністю їх видачі. Ця система функціонуватиме в рамках реєстру документів дозвільного характеру, діяльність якого забезпечується уповноваженим органом. Дозвільні

органи зобов'язані інформувати бізнес про вимоги до процедури видачі документів дозвільного характеру. Виконання всіх заходів, передбачених цією постановою, стане важливим кроком у реформуванні існуючих дозвільних процедур, сприятиме вдосконаленню системи відносин між державою та бізнесом у частині видачі документів дозвільного характеру, ліквідації в законодавчому полі країни правових прогалин.

На розширеному засіданні з питань розгляду і затвердження антикризових заходів, спрямованих на підтримку і розвиток підприємництва, Уряд затвердив законопроект "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії протиправному поглинанню та захопленню підприємств", де визначено поняття рейдерства. Крім того, законопроектом пропонується розширити повноваження Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку в частині надання експертного висновку на професійному рівні, тим самим захистити права акціонерів господарських товариств. Для уникнення необґрунтованих позовів та накладання арештів на рахунки господарюючих об'єктів, Уряд пропонує внести зміни до норм, що регламентують розгляд заяв щодо оскарження рішення загальних зборів господарських товариств. Суд не повинен вживати таких заходів забезпечення позову, які пов'язані зі втручанням у внутрішню діяльність товариств. Законопроектом також пропонується посилити кримінально-адміністративну відповідальність за участь і сприяння рейдерству.

Вносяться зміни до Господарського процесуального, Цивільного, Кримінального кодексів України, а також до законів України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців", "Про господарські товариства".

Уряд визначив порядок сплати та зарахування пенсійних внесків фізичними особами, які працюють за спрощеною системою оподаткування, а також порядок сплати та зарахування сум внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, сплачених фізичними особами-суб'єктами підприємницької діяльності, які обрали особливий спосіб оподаткування (фіксований або єдиний податки). Згідно з розпорядженням, у Державному казначействі України буде відкрито спеціальний рахунок Пенсійного фонду України для сплати страхового внеску підприємцями – фізичними особами, які працюють за спрощеною системою оподаткування.

Державна податкова адміністрація та Пенсійний Фонд зобов'язані проінформувати платників єдиного та фіксованого податків про наявність такого рахунку та про дані, які платник повинен зазначити у платіжному дорученні. При цьому Пенсійному фонду України впродовж трьох років заборонено проводити перевірки підприємців – фізичних осіб, які працюють за спрощеною системою оподаткування та сплачують внески на загальнообов'язкове державне пенсійне стра-

хування. Також передбачається, що Пенсійний фонд щорічно проводитиме звірку страхових внесків на рахунках платників із врахуванням встановленого розміру мінімального страхового внеску у відповідному періоді. За результатами цієї процедури на адресу платників будуть направлятися відповідні акти звірки про стан розрахунків по страхових внесках. Дані про сплату цих внесків Пенсійний фонд вноситиме до системи персоніфікованого обліку для врахування при визначенні пенсій. Згідно з розпорядженням, від сплати додаткових внесків до Пенсійного фонду звільняються фізичні особи спрощеної системи оподаткування, які вже отримують пенсію за віком або за інвалідністю і при цьому не мають найманих робітників.

Учасники форуму "Влада і бізнес – партнери", який відбувся 25 травня 2009 р. вважають, що у кризових умовах урядова та податкова політика щодо підприємництва мають бути більш раціональними. Заступник керівника робочої групи з підготовки "Національної доповіді про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні" З. Варналій відзначив, що Доповідь містить стратегічні та тактичні пріоритети, які рекомендовані для подолання наслідків економічної кризи. Серед рекомендацій Доповіді є зниження податкового тиску на українських підприємців, зокрема, рекомендовано зберегти спрощену систему оподаткування малого підприємництва. Крім того, на думку З. Варналія, потрібно застосовувати елементи спрощеної системи оподаткування до середніх та великих підприємств.

Народний депутат України К. Ляпіна назвала неприпустимими кроками практику збирання податків наперед і запровадження додаткових платежів до бюджету. Прикладом останнього є урядова постанова № 366, відповідно до якої підприємці, які працюють за спрощеною системою оподаткування, мають додатково сплачувати податки до Пенсійного фонду. Такими непослідовними діями провокується ще більша недовіра до влади.

За підсумками форуму "Влада і бізнес – партнери" видано Указ Президента, спрямований на усунення адміністративних бар'єрів для підприємництва під час світової фінансової кризи. Зокрема в указі зафіксовано низку заходів щодо вдосконалення системи оподаткування шляхом спрощення процедури адміністрування і сплати податків та зборів; поетапного зниження податкового навантаження на суб'єктів підприємництва; зменшення податкового тиску на фонд оплати праці та запровадження єдиного соціального внеску (податку); забезпечення гармонізації податкового та бухгалтерського обліку.

Крім того, передбачається реформування адміністративних послуг, які надають органи державної влади. З цією метою Кабінету Міністрів України доручено:

- розробити та внести у встановленому порядку на розгляд Парламенту законопроект про надання адміністративних послуг

державними органами, яким, зокрема, заборонити передачу державними органами повноважень щодо надання адміністративних послуг;

- розробити та затвердити перелік адміністративних послуг, що можуть надаватися державними органами та розмір плати за них;
- розробити та затвердити єдиний порядок розрахунку розміру плати за надання платних адміністративних послуг.

Указ передбачає заходи з метою реформування системи державного технічного регулювання. Міським державним адміністраціям доручено:

- вжити заходів щодо реалізації принципу організаційної єдності під час видачі документів дозвільного характеру шляхом впровадження систем електронного документообігу та автоматизованого обміну даними між адміністраторами та місцевими дозвільними органами;
- забезпечити належну роботу дозвільних центрів з видачі документів дозвільного характеру за принципом організаційної єдності: проаналізувати результативність роботи дозвільних центрів, зокрема за критерієм кількості виданих документів дозвільного характеру в дозвільному центрі та поза його межами;
- за результатами проведеного аналізу вжити заходів щодо підвищення ефективності роботи дозвільних центрів.

Обласні, районні, міські державні адміністрації отримали доручення здійснити заходи щодо проведення антикризової дерегуляції, а саме: до 10 червня 2009 р. створити із залученням представників бізнес-асоціацій робочі групи для перегляду нормативно-правових актів місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, що регулюють господарські та адміністративні відносини між органами державної влади та суб'єктами господарювання на відповідність принципам державної регуляторної політики, визначеними статтею 4 Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності".

За результатами діяльності робочих груп до 1 жовтня 2009 р. місцеві адміністрації мають скасувати нормативно-правові акти або їх окремі норми, які не відповідають принципам доцільності та ефективності, та принципам державної регуляторної політики. Кабінет Міністрів України має надати пропозиції щодо необхідності скасування нормативно-правових актів Уряду, центральних органів виконавчої влади або певних їх норм, що створюють перешкоди для розвитку підприємництва, та надати пропозиції щодо розробки законопроектів, спрямованих на створення сприятливих умов для розвитку підприємництва.

Місцевим державним адміністраціям, відповідно до указу, необхідно вжити заходи щодо якісного поліпшення Національної та регіональних програм розвитку малого підприємництва, зокрема: до 10 червня 2009 р. створити із залученням представників бізнес-асоціацій робочі групи та забезпечити проведення публічних обговорень ефективності та результативності виконання регіональних і місцевих програм розвитку малого підприємництва та Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва. До 1 липня 2009 р. підготувати зміни до заходів з виконання у 2009 р. місцевих та регіональних програм розвитку малого підприємництва, а до 1 жовтня 2009 р. підготувати на затвердження пропозиції до Плану заходів з виконання у 2010 р. місцевих і регіональних програм розвитку малого підприємництва та Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва [13].

Отже, забезпечення державою сприятливого середовища для розвитку малого та середнього підприємництва, сприятиме сталому економічному зростанню, створенню нових робочих місць, структурній перебудові економіки в цілому; для цього необхідно:

по-перше, вдосконалити законодавчу базу щодо малого та середнього підприємництва, з метою адаптації до принципів та норм Європейського Союзу;

по-друге, вдосконалити умови використання спрощеної системи оподаткування, шляхом поширення на мікропідприємства, визначені згідно з європейськими критеріями;

по-третє, врегулювати порядок сплати внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне та соціальне страхування;

по-четверте, вдосконалити нормативно-методичне забезпечення поглиблення інноваційної спрямованості розвитку підприємництва, запровадження ефективного механізму правової, фінансової, організаційної, кадрової та освітньої підтримки перспективних інноваційних проектів;

по-п'яте, забезпечити доступ до кредитів для малих і середніх підприємств, запровадити ефективний механізм мікрокредитування;

по-шосте, стимулювати розвиток інфраструктури підтримки підприємництва на базі інформаційних, консультативних і навчальних послуг для суб'єктів малого та середнього підприємництва.

Інноваційна політика може бути реалізована в стратегії економічного розвитку країни. Очікувана ефективність економічної стратегії може бути досягнута при розробці державними органами, представниками малого підприємництва і науковими інститутами єдиної програми економічного розвитку на основі планування та прогнозування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *European charter for small enterprises* [Електронний ресурс] / Матеріали порталу Європейського Союзу. — Way of access : <http://www.europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/n26002.htm>.
2. *Концепція державної регіональної політики* : Указ Президента України від 25 трав. 2001 р. — Режим доступу : <http://www.president.gov.ua>.
3. *U.S. Small business administration* [Електронний ресурс] / Матеріали порталу "Адміністрування малим бізнесом". — Режим доступу: <http://www.sba.gov/regulations/sbaact/sbaact.pdf>
4. *Мале підприємництво України – процес розвитку* / Д. В. Ляпін, Ю. І. Єхануров, О. В. Кужель та ін. — К., 2001.
5. *Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні* : Закон України від 21 груд. 2000 р. №2157-III.
6. *Україна та Росія: Державна політика щодо малого підприємництва* / Д. В. Ляпін, О. І. Ступницький та ін. — К., 2002.
7. *Проблемні питання розвитку підприємництва в Україні: регуляторна політика держави та заходи щодо підтримки малого та середнього бізнесу* : інформ.-аналіт. та довідкові матеріали до парламентських слухань, 14 трав. 2003 р. — К. : ВРУ, 2003. — 39 с.
8. *Про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні* : Національна доповідь / [К. О. Ващенко, З. С. Варналій, В. Є. Воротін та ін.]. — К. : Держпідприємництво, 2008. — 226 с.
9. *Варналій З. С. Мале підприємництво України як чинник регіонального розвитку: стан та перспективи* / З. С. Варналій, А. П. Павлюк // *Актуальні проблеми економіки*. — 2004. — № 4. — С. 64–73.
10. *Варналій З. С. Мале підприємництво: основи теорії і практики*. — К. : Т-во "Знання"; КОО, 2003. — 302 с.
11. *Національна програма сприяння розвитку малого підприємництва: стан виконання та заходи на 2004 рік* : матеріали до засідання "круглого столу", 17 верес. 2003 р. — К. : ВРУ, 2003. — 20 с.
12. *Матеріали Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва* [Електронний ресурс] / Розширене засідання Кабінету Міністрів України від 21 трав. 2009 р. — Режим доступу : <http://www.dkrp.gov.ua/control/uk/index>.
13. *Матеріали Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва* [Електронний ресурс:] / Форум "Влада і бізнес – партнери", 21 трав. 2009 р. — Режим доступу : <http://www.dkrp.gov.ua/control/uk/index>.